

15 איש ישבו בתאי המעצר של מש-
 מרת רמלה. היו אלה צעידים מעולי-
 עיראק. חשודים בהתקפה על בית
 ערבי. יום לפני כן נדקר נער עיראקי
 תושב מעברת רמלה על-ידי אלמוני
 ברחוב הראשי לעיני מאות תושבים.
 כיצד התלקחה אש השנאה
 הבין-עדתית? מדוע
 פרץ ה-

פוגצ'רום בראתנה

דו"ד על
 חקירת חוליית
 הכסוי של "העולם הזה"

צילם: דוד רובינגר

ה שעה בה חוזרים הפועלים מעבודתם קרבה, בעלי בתי-הקפה. והמסעדות
 ברחבה הקטנה ברובע הערבי של רמלה העיפו מבט אחרון על שולחנותיהם
 ועל כסאותיהם, הגבירו את קול הרדין שהשיע מגנינות מורחיות עצובות.
 להכנות המסורתיות לא בא ההמשך המקובל, לא הופיעו עשרות הבחורים
 בבגדי אחר-העבודה לשיבתם היומית בבתי-הקפה. במקומם הופיעה מכונת
 משטרה שהתעכבה לרגע ליד בית-הקפה הגדול שבפינה, המשיכה את דרכה
 לאחת הפמטות המסתעפות מן הרחבה.

לא היו אלה הסימנים היחידים כי משהו לא היה כשורה ברמלה. בבתי-הקפה והמסעדות,
 משני צדי הרחבה, ישבו הבעלים ונאנחו. "היהודים שבאו מעיראק לא נותנים לחיות", קבל
 חנא זכריה אל-חלאק, ערבי חסון, בעל שפם אדיר ביושבו במסעדתו הקטנה. ואילו ממולו,
 בעבר השני של הרחבה, ישב יצחק תמו, אף הוא בעל בית-קפה, ונאנח מרות: "בגלל

הערבים הללו וכל העניינים שלהם אף אחד לא בא יותר לבית-הקפה. הם הורסים את
 מחייתנו!"

האדם העומד מן הצד דומה האוירה של הרחבה הקטנה והמאובקת להפוגה השוררת
 לאחר קרב קשה, בטרם התחיל אחד הצדדים בקרב חדש. וכמו בכל מצב אחר, יכול האדם
 לעומד מן הצד להעריך את המצב נכונה. כי לפני ימים לא רבים היו סמטות הרובע הערבי
 של רמלה עדות לקרב אכזרי ומכוער, קרב בין שני מחנות אשר בפיהם היו המלים "יהודי"
 ו"ערבי" לכינויי אויב.

העניין התחיל לפני קרוב לשנתיים: העולים העיראקים, אשר בעברם הלא-רחוק
 סימלה כל דמות ערבית את האויב המתנכל לחייהם ולרכושם, לא יכלו להסתגל בנקל
 לעובדה כי בארץ אשר אליה באו כאל מולדת חדשה, ארץ השייכת כולה להם ואשר בה
 ישתחררו סוף-סוף מן הסייט הערבי — ימצאו ערבים, בני אותו עם אשר עוד אתמול
 התפרע בהם. אך מדהים מכל זה, נאמר להם, כי בערבים אלה יש לפחות אורחים ישראליים,
 אשר חוק המדינה מגן עליהם כעל כל אורח אחר.

תושבי המעברה ותושבי העיר. אל העיראקים הראשונים שבחרו ברמלה למקום
 מושבם הצטרפו במרוצת הזמן עיראקים נוספים עד כי, עתה, מונה קהילתם כ-5000 איש.
 אך בניגוד לרוב תושבי רמלה שוכנים רוב העיראקים בשתי מעברות גדולות. כי העיר,
 אשר בימי הערבים היתה לה אוכלוסיה בת 13 אלף איש, אינה יכולה לספק שיכון קבוע
 לכל 20 אלף התושבים החיים בה כיום.

העיראקים ישבו במעברותיהם ובדרך הטבע החלו מקנאים במאשרים מהם, תושבי
 בתי-האבן — וביניהם 1,800 הערבים ששרדו. העולים העיראקים, רובם סוחרים לשעבר,
 לא יכלו להסתגל לתנאי העבודה הגופנית הקשה המוצעת לעולים חסרי-מקצוע. אלה
 מביניהם אשר יכלו לעשות זאת חיפשו מקורות פרנסה קלים יותר,
 מתאימים יותר לעברם.

כך רכשו משך הזמן שלושה בתי-קפה ברובע הערבי מבעליהם
 הערביים. מלבדם היו ברובע עוד כמה חנויות קטנות של מוכרי ירקות

